

Eksamen i BIP190: Bedriftsøkonomi med entreprenørskap

Varighet: 4 timer

Dato: 6. mai. 2013

Hjelpemidler:

Bestemt, enkel kalkulator.

Oppgavesettet består av til sammen 9 sider

A. Flervalgsoppgaver (side 2-5)	30%
B. Bedriftsøkonomiske emner (side 6-8)	55%
C. Forretningsplan/entreprenørskap (side 8)	15%

Svarskjema for flervalgsoppgaver (side 9)

FORDEL TIDEN PÅ OPPGAVENE.

A. FLERVALGSOPPGAVER

30 %

Kun et alternativ er korrekt. Det blir ikke gitt minuspoeng. Skriv svarene på eget skjema, side 9.
Husk at svararket må leveres inn som en del av besvarelsen.

A1. Det vanligste økonomiske systemet er

- A. markedsøkonomi
- B. kommandoøkonomi
- C. blandingsøkonomi

A2. Hva karakteriserer gode målsetninger i bedriftene?

- A. At de ligger akkurat litt utenfor rekkevidde
- B. At de er uavhengige av de ansattes ønsker
- C. At de kan operasjonaliseres og dekomponeres

A3. Hva er korrekt når det gjelder aksjonærverdimodellen for bedriftens målsetning?

- A. Bedriften er svært opptatt av omdømme og samfunnsansvar
- B. Bedriften skal maksimere den økonomiske avkastningen til sine eiere
- C. Bedriften fornekter sitt ansvar for helse, miljø og sikkerhet

A4. Kostnader er

- A. det samme som utgifter
- B. forbruk av produksjonsfaktorer målt i penger
- C. en utbetaling av penger

A5. Hva er et driftsregnskap?

- A. Bedriftens interne regnskap
- B. Bedriftens offisielle regnskap
- C. Bedriftens likviditetsregnskap

A6. Opptak av nytt lån innebærer umiddelbart at

- A. gjeld og egenkapital øker like mye
- B. eierdeler og gjeld øker like mye
- C. gjelden øker og alle andre poster forblir uendret

A7. Totalkapitalrentabilitet måler bedriftens

- A. avkastning
- B. likviditet
- C. soliditet

A8. Hva betyr det når vi sier at kapitalens omløpshastighet er 2?

- A. Salget er dobbelt så stort som resultatet
- B. Salget er dobbelt så stort som gjennomsnittlig varelager
- C. Salget er dobbelt så stort som gjennomsnittlig totalkapital

A9. Hvordan vil de faste kostnadene endre seg innenfor et bestemt kapasitetsintervall?

- A. De vil reduseres
- B. De vil være uendret
- C. De vil øke

A10. Hva er det kostnadsmessige kjennetegnet på stordriftsfordeler?

- A. Fallende totale enhetskostnader
- B. Proporsjonale (lineære) variable kostnader
- C. Fallende totalkostnader

A11. Et prosjekt har en kalkulasjonsrente på 7% og en internrente på 10%. Netto nåverdien av prosjektet vil da være

- A. Positivt
- B. Negativt
- C. 0

A12. Balansen gir en oversikt over

- A. Bedriftens prosjekter og forventet balanse for disse
- B. Bedriftens eiendeler og hvordan disse er finansiert
- C. Bedriftens resultat i inneværende periode

A13. En bedrift kjøper en varebil for kr 200 000. Bilen skal avskrives lineært over 10 år. Hvilke påstand er riktig

- A. Årlige avskrivninger må vi vente med å beregne til vi kjenner bruksnyttan av bilen.
- B. Avskrivningene er å regne som kalkulatoriske kostnader.
- C. De årlige avskrivningskostnadene er kostnader som betales fysisk hvert år.

A14. En vare med priselastisitet $-1,75$ koster kr 1 000 og det selges i gjennomsnitt 500 enheter. Hva må prisen være for at man skal kunne selge 1 000 enheter??????

- A. 428,60
- B. 500,00
- C. 388,10

A15. En virksomhet har en nullpunktsomsetning på kr 10 000 000, og hadde i siste periode et overskudd på 3 000 000. Dekningsgraden er 25%. Hva var omsetningen?

- A. kr 15 500 000
- B. kr 17 500 000
- C. kr 22 000 000

A16. Hva skjer med en bedrifts dekningsgrad når både salgspris og variable enhetskostnader øker med kr 150?

- A. Den synker
- B. Den øker
- C. Den forblir uendret

A17. En bedrift har et årlig salg på 10 000 enheter (jevnt fordelt over hele året). Ordrekostnaden beløper seg til 200 per bestilling, mens lagringskostnaden er 10 per enhet. Hva blir optimal bestillingsmengde?

- A. 632
- B. 500
- C. 351

A18. En bedrift selger en bestemt type vare for kr 300. Innkjøpsprisen for varen er kr 100 (tallene er eksklusive mva). Hvilken avanse benytter de seg av (i prosent)?

- A. 50%
- B. 100%
- C. 200%

A19. Hvilken effekt har økte avskrivninger på likviditetsbudsjettet?

- A. Likviditetsbehovet øker
- B. Likviditetsbehovet minker
- C. Likviditetsbehovet blir uendret

A20. Hvilken av følgende påstander er riktige?

- A. Selvkost er alltid større enn salgsmarkost
- B. Selvkost er alltid mindre enn salgsmarkost
- C. Det vil variere om selvkost er større eller mindre en salgsmarkost

A21. En bedrift produserer ett produkt og ønsker å gjøre en selvkostanalyse. Ved en produksjon på 7 500 enheter, hadde bedriften variable kostnader på 1 500 000 og faste kostnader på 500 000 i tilvirkningsavdelingen. I tillegg hadde bedriften variable kostnader på 1 000 000 og faste kostnader på 4 500 000 i salgs- og administrasjonsavdeling. Hva er selvkosten for dette produktet?

- A. 1 000
- B. 250
- C. Trenger mer informasjon for å kunne beregne dette.

A22. Bedriften i A21 har et dekningsbidrag på 7 000 000. Hva er resultatet?

- A. - 500 000
- B. 4 500 000
- C. 2 000 000

A23. Indirekte tilvirkningskostnader inkluderer

- A. alle direkte materialer, dirkete lønn og administrasjonskostnader
- B. alle tilvirkningskostnader unntatt direkte lønn
- C. alle tilvirkningskostnader unntatt direkte lønn og dirkete materialer

A24. En tilleggsordre vil forbedre virksomhetens samlede resultat så lenge salgsinntektene fra ordren overstiger

- A. de faste og variable kostnadene forbundet med ordren
- B. de variable kostnadene forbundet med ordren
- C. de faste kostnadene forbundet med ordren

Følgende opplysninger skal brukes for å svare på oppgavene A25, A26 og A27.

En virksomhet hadde følgende regnskapstall for 2007:

	Materialavd.	Tilvirkningsavd.	S/A avdeling
Direkte material kostnader	Kr 400 000		
Direkte lønnskostnader		Kr 600 000	
Indirekte variable kostnader	Kr 200 000	Kr 100 000	Kr 325 000
Indirekte faste kostnader	Kr 400 000	Kr 450 000	Kr 105 000

Aktivitetmålet i Materialavdelingen er direkte materialer, mens det i Tilvirkningsavdelingen er maskintimer, som var 4 000 timer sist år. Aktivitetmålet for Salgs- og administrasjonskostnadene er Tilvirkningskost. Bedriften benytter bidragsprinsippet i sin kalkulasjon.

A25. Hva ble tilleggssatsen for Material avd?

- A. 50 %
- B. 150 %
- C. 95 %

A26. Hva ble tilleggssatsen for Tilvirkningsavdelingen?

- A. kr 25,00 per maskintime
- B. kr 137,50 per maskintime
- C. kr 91,70 per maskintime

A27. Hva ble tilleggssatsen for Salgs- og administrasjonsavdelingen (S/A-avdelingen)?

- A. 5 %
- B. 20 %
- C. 25 %

Bruk følgende tilleggsopplysninger til å svare på oppgave A28, A29 og A30.

En bedrift har beregnet tilleggsatser for sine avdelinger med selvkostprinsippet:

Avdeling	Tilleggssats
Materialavdeling	180%
Tilvirkningsavdeling	40 kr pr time
Salg/adm. avdeling	20%

For ett av produktene medgikk det ressurser i perioden som følger:

Direkte materialer - kr 1 100

Direkte lønn - kr 485

Maskintimer - 4 timer

A28. Hva ble produktets materialkost?

- A. kr 3 080
- B. kr 1 280
- C. kr 1 980

A29. Hva ble produktets tilvirkningskost?

- A. kr 645
- B. kr 3 725
- C. kr 4 470

A30. Virksomheten har beregnet seg et fortjenestetillegg på 20%. Hva ble produktets salgspris?

- A. kr 5 364
- B. kr 4 470
- C. kr 5 892

B. BEDRIFTSØKONOMISKE EMNER

55 %

B1. Optimalt produksjonsnivå

20%

Stålbitt AS produserer standardrammer av stål, som er et marked med fri konkurranse der det er flere leverandører av rammer. I 1. kvartal 2012 hadde Stålbitt AS en total salgsinntekt på 3 500 000 ved salg av 3 500 rammer. De faste kostnadene var i samme periode på 200 000, og de variable kostnadene er gitt ved følgende formel: $0,2x^2 + 50x$, der x er antall enheter.

- B1.1 Benytt informasjonen til å sette opp formler for dekningsbidrag, totale inntekter, totale kostnader og resultatet til Stålbitt AS. Beregn disse for 1. kvartal 2012.
- B1.2 Beregn bedriftens kostnadsoptimale og vinningsoptimale produksjon. Er bedriftens produksjonsnivå optimalt?
- B1.3 Beregn bedriftens øvre og nedre dekningspunkt. Hva er bedriftens sikkerhetsmargin i kroner og antall enheter?
- B1.4 Lag en enkel figur som illustrerer overskudds- og underskuddsområde, nullpunktsomsetning og vinningsoptimal produksjon.

Stålbitt AS ønsker å øke sin markedsandel ved å selge flere rammer. De innser at dagens produksjonsteknologi ikke gir rom for vekst, og vurderer å investere nye maskiner for å øke effektiviteten. Daglig leder har satt opp følgende kontantstrøm for en ny investering:

	År 0	År 1	År 2	År 3	År 4
Investering	-1 000 000				
Kontantstrøm		400 000	400 000	300 000	300 000

- B1.5 Benytt netto nåverdi metoden med 10% kalkulasjonsrente til å beregne investeringens lønnsomhet. Bør bedriften gjøre investeringen?

B2. Produktvalg med flere flaskehalsar

20%

Gråbein AS produserer to typer hundebein X og Y. Produksjonsprosessen benytter for begge produktene 3 maskiner. Bedriften ønsker å maksimere resultatet gitt maskinenes begrensninger og bedriftens ressurser, og ber deg derfor gjøre en analyse av optimalt produktvalg.

Du er gitt følgende opplysninger om kapasitetsbruk for X og Y:

	Produkt X	Produkt Y	Total kapasitet
Maskin 1 (timer pr enhet)	4,0	3,0	8 000
Maskin 2 (timer pr enhet)	1,5	0,5	2 000
Maskin 3 (timer pr enhet)	1,0	1,0	6 000
Dekningsbidrag per enhet	Kr 800	Kr 400	
Råvaretilgang begrenset til antall enheter (ulik råvare for de to produktene)	Ingen begrensning	2000 enh.	

De faste kostnadene antas upåvirket av produksammensetningen.

- B2.1 Formuler optimaliseringsproblemet matematisk - både målfunksjonen og de matematiske ligningene som uttrykker de begrensninger bedriften arbeider under.
- B2.2 Finn hvilken produksammensetning det vil være mest lønnsomt for bedriften å tilstrebe vha grafisk løsning. Skraver bedriftens mulighetsområde og avmerk den mest lønnsomme produksammensetning i diagrammet.
- B2.3 En av begrensningene representerer aldri noen flaskehals. Hvilken? Hvorfor gjør den ikke det? Kan man ha vannrette eller loddrette kapasitetslinjer i stedet for fallende. Hvorfor?
- B2.4 Løs problemet som ble formulert matematisk i spørsmål a), og finn nøyaktig optimal produksammensetning. Hva blir optimalt dekningsbidrag?
- B2.5 For å øke bedriftens resultat ønsker Gråbein AS å erstatte en av de tre maskinene med en maskin som har høyere total kapasitet slik at denne ikke lenger er en begrensning. Investeringen er i alle tilfeller lik, og den nye maskinen vil kreve den samme mengden timer for produkt X og Y og vil ha de samme kostnadene som den opprinnelige maskinen. Hvilken av de tre maskinene bør erstattes, og hvor mye vil resultatet forbedres for bedriften med denne endringen?

B3. Kostnad-resultat-volumanalyse

15%

Et transportfirma som frakter dagligvarer frykter at bensinprisen skal øke med 25% i den nærmeste fremtid som følge av strengere miljøkrav og økte oljepriser. Firmaet har i dag følgende kalkyle for 100 km transport for liten varebil før en eventuell prisøkning i bensinpriser:

Kalkyle før økning i prisen på bensin	
Salgspris	Kr. 1 600
Bensin	Kr. 140
Arbeid/lønn	Kr. 450
Andre variable kostnader	Kr. 200

Man har budsjettert med et salg på 40 000 km transport i neste periode. Bedriften har faste kostnader på kr 150 000.

- B3.1 Hvor mye må man øke salget (antall enheter) for at bedriftens resultat skal bli det samme etter prisøkningen på bensin? Alle andre forhold er uendret.
- B3.2 Et alternativ er å øke prisen uten å øke antall enheter, men da vil reklamekostnadene måtte økes med kr 50 000. Hvor mye må man øke prisen for at bedriftens resultat skal bli det samme etter prisøkningen på bensin? Alle andre forhold er uendret.
- B3.3 Hva blir nullpunktomsetningen og sikkerhetsmarginen (kr og antall enheter) for de to alternativene? Hvilket alternativ har høyest risiko?

C. ENTREPRENØRSKAP

15 %

- C1. Forklar kort de fire fasene i en innovasjonsprosess.
idegenerering, ideavklaring, iverksetting, videreutvikling
- C2. Hvilke punkter bør en forretningsplan inneholde?
En oversikt over alt fra økonomi, målgruppe, markedspotensiale,
- C3. Hvilke sammenhenger ser du mellom innovasjonsprosessen og forretningsplanen?